

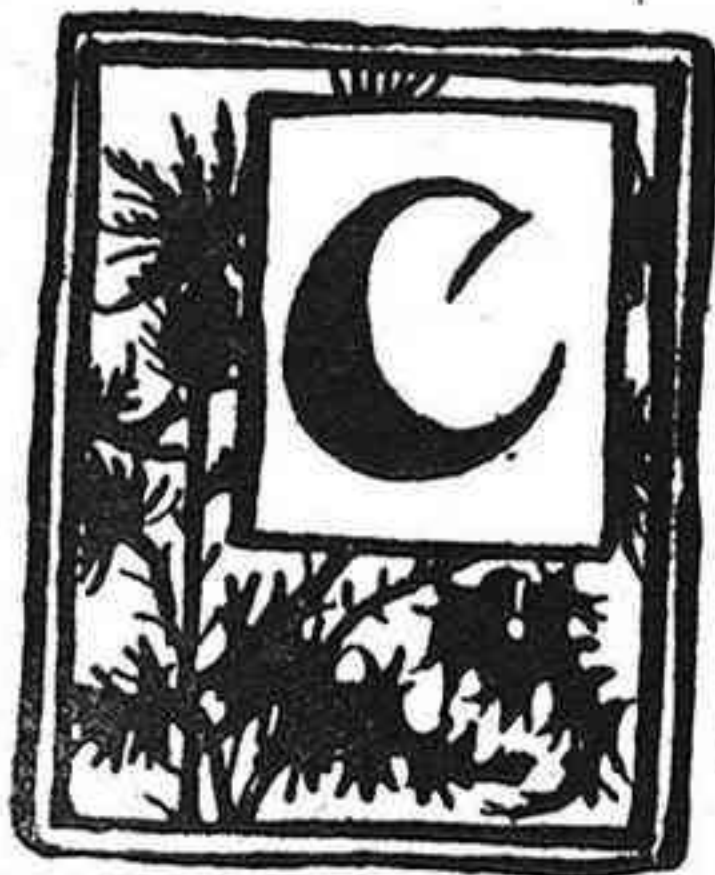
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ: |Estranger 5 pessetes Espanya: trimestre 3 ptes.

CRÒNICA

Responsabilitat davant la mort

COM cada any, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA dedica aquest número, que coincideix amb la diada de Tots Sants, als morts... Ja que la vida és tan tràgica, fem una mica de broma amb la Mort... I un cop passada l'hora, seguim amb un somriure als llavis la façcècia que torna l'any següent... Però, la Mort és quelcom sagrat, que també ens hem de mirar seriosament, donant-nos compte de què la Mort acaba amb els homes representatius i que, moltes vegades, la Mort pren abans d'hora els homes que calien què allarguessin uns temps més en la Vida, per donar a la seva obra la definitiva embranzida.

Precisament perquè la Mort ve sobtadament, mantes vegades, els homes, i especialment els que porten el pes de les responsabilitats directives, deuen donar-se compte de què cal resoldre, d'un cop per a sempre, aquesta inconsistència, aquest estat flonjós de les nostres activitats cabdals... Els fets i les obres són el que resten de la nostra ruta per la vida. Totes les aspiracions fallides, tots els propòsits excel·lents no tenen cap valor històric. El que passa a la història són els fets; el que s'ha fet. Mai el que s'hauria pogut fer. Al costat de la doctrina exposada, cal l'acte pràctic positiu, materialista. El fet concret, l'acció adequada.

Les especulacions teòriques són bones fins l'hora en què cal donar consciència a les emocions collectives, però un cop l'individu, la massa, la ciutat o el poble, té la visió clara del seu avenir, l'acció és l'únic que es deu fer i el que resta darrerament.

La Mort ve un dia o altre; arriba ràpida o pacient-

ment, però fatalment arriba, perquè és l'únic que té una llei suprema complidora. Tot el que no s'ha fet abans de la Mort — fortuna, teoria, lliçó, acció —, es perd amb l'home que se'n va. Els homes de les grans visions històriques poden deixar herències, però aquestes tenen en els hereus interpretacions tortes, equivocades o absurdes. A terres hispàniques patim, de fa segles, l'aferrament al testament de la Reina Catòlica, que, amb la dèria de cristianitzar el món, va obrir la porta per perdre tota la grandiositat d'un poble sentimental i visionari.

No hi ha cap mestratge, per deixebles afins que deixi, en les arts, les lletres, els fets de la cosa pública, que doni als hereus el perfume i la profunditat del mestre. Tal ha succeït aquí amb homes representatius com Pi i Margall i Salvador Seguí; com Prat de la Riba i el doctor Robert.

Per això, en aquesta hora en què es recorda l'hora de la Mort, els homes haurien d'adonar-se de l'obra a realitzar encara i pensar en què la tasca és a punt i les voluntats no hi manquen.

FRANCESC MADRID

EL "TENORIO" A NOVETATS

Pocs dies abans del seu debut, el senyor Salvat preguntava:

—¿Però "Don Juan Tenorio" no és traduït encara al català?

—No, senyor—van dir-li.

—Doncs què fan els autors catalans? Què baden?

—I per què el voleu, ara, el "Don Juan"?

—Per al meu debut.

—Però, vós sabeu fer de "Don Juan"?

—Sí!... Posaríem als cartells allò de "juventud, arte, belleza"... La gent hi vindria com a mosques.

—Però... que no us heu mirat al mirall?

—Què voleu dir?...

No sabem com acabà la conversa. Però el senyor Salvat debutà amb una obra una mica tenoriesca: ja la coneixeu: "L'amic de les dones".

UNA ALTRA ANECDOTA DEL SENYOR SALVAT

Un repòrter "pur sang", acabava de fer una intervü amb el simpàtic actor-director de Novetats. En sortir, el senyor Canals, "charmant" com sempre, deturava el repòrter:

—Perdoneu... Un moment... ¿No us ha dit allò de què "Pitarra" és el geni més gran de l'escena i que més gran que "Pitarra" no hi ha més que Villaespesa? Us ho pregunto perquè ho diu a tothom.

El repòrter féu un gest equívoç:

—Fins que sigui publicat, no dic res a ningú — féu el repòrter —. És secret de confessió.

—Per Déu! — exclama el senyor Canals —. Si us ho ha dit, no ho repetiu als lectors... Feu-lo quedar bé.

I sigui que el repòrter va voler complaure el senyor Canals, sigui que les temences d'aquest senyor eren exagerades, el cas és que això de la genialitat del gran Villaespesa no sortí a cap diari català i que el senyor Salvat quedà com els àngels.

LA GLORIA DE MADRID

No fa molt, un dels nostres comediògrafs més distingits tornava de Madrid. Tornava carregat de llorer, inflat de glòria. Trobà una de les nostres actrius més fortes, la qual, naturalment, el felicità pels seus èxits. El comediògraf tragué el pit, engallà la testa i digué:

—Ara — digué — ja no sóc autor d'ací. Sóc autor d'allà.

—Déu meu! — digué l'actriu amb ironia —. Ara sí que podreu gastar fums!...

MUSICA, PERO DE CIRCUMSTANCIES

—Vas a portar una corona a la dona i hi vas xiulant?

—Sí, home; però és una marxa fúnebre.

LES FLORISTES I TOTS SA

Aquests dies de Tots Sants, són com si diguéssim, la Festa Major dels Morts.

Aquesta Festa Major, com és natural, es celebra al cementiri. I a la Rambla de les Flors és on es fan els preparatius.

La nit de Tots Sants, quan aquell poca-solta del Tenorio surt a fer els gegants, les floristes de la Rambla vetllen.

Vetllen voltades de corones, de rams de semprevives, de llaçades negres.

Però nosaltres tenim una idea, que volem proposar graciosament, sense esperances de premi.

Nosaltres trobem que aquest dia dels morts les parades de flors no hi estan bé a la Rambla. Se les hauria de canviar de lloc.

Que si tenim el lloc?

Sí, senyors: la Plaça de Catalunya.

La Plaça de Catalunya, amb les estàtues, ha adquirit un aspecte funerari que és una delícia. Una delícia tractant-se de morts.

Les floristes de la Rambla, la nit de Tots Sants, s'haurien de treslladar a la Plaça de Catalunya.

La Plaça de Catalunya, aquella nit, segurament faria molt goig.

A cada parada, plena de corones i rams tristos, hi podria haver un fanalet dels que es veuen als nínxols del cementiri.

I a les estàtues, per fer-les un xic respectables, se'ls podria posar llaçades negres als braços.

VIRAI

De Don Joan y del Donjoanisme

—Don Joan és un gran tipus — em deia un pobre home, un pobre home d'aquests que viuen de tòpics i llocs comuns.

—Bah! Per què?

—Perquè té aplom, perquè és audaç, perquè sempre sap on va i el que vol.

—Vostè creu? No, de cap manera. L'home que sempre sap on va i el que vol, és un home intel·ligent. I don Joan és la negació de la intel·ligència. És un home primari, d'instint, d'atractiu seminal. A través de don Joan, malgrat totes les seves joies, sedes i perfums, s'adverteix una inconfusible olor a estable. Que és, encara que a vostè li sembli estrany, la raó única de l'atractiu que exerceix sobre la dona, raó que molts, per romanticisme, no

La mort

Avui hem fet repàs entorn la taula
i hem vist buit un seient,
i ens hem mirat sense dir ni una paraula,
muts d'un dolor silent.

L'esposa ha sanglotat i, condolida,
les llàgrimes li queien cara avall.
Passa la Mort i estreny ben fort la brida
del Temps, que és son cavall.

La pols que aixeca es va tornant mortalla;
brunz com el vent; no diu ni un mot,
i va brandant la dalla
i s'ho emmena tot.

Cada any renova la ferida
i ens recorda l'esboranc
i ens fa trontollar la vida
i ens gela un poquet la sang.

S'emporta el germà o el pare,
o l'amic idolatrat,
i sega i sega i no para...;
camí de l'eternitat!

Atzur amunt, té penjades
les vides tan subtilment,
que, pel seu trepig dallades,
van caient.

Passa avui i demà torna;
besa llargament el cos
i el seu bes ens ensiborna
i ens encomana el repòs.

Ens desfà la meravella
de l'ignot d'on hem vingut.
Potser va dient que és bella
i els mortals se l'han cregut.

¿Qui sap si, en venir, es posa
sobre l'esquelet paorós
una carn color de rosa
i uns somriures seductòs.

Sols sabem que passa i calla
sense fer cas de ningú,
i es perd lluny brandant la dalla
per tornà amb el pas segü.

SALVADOR PERARNAU

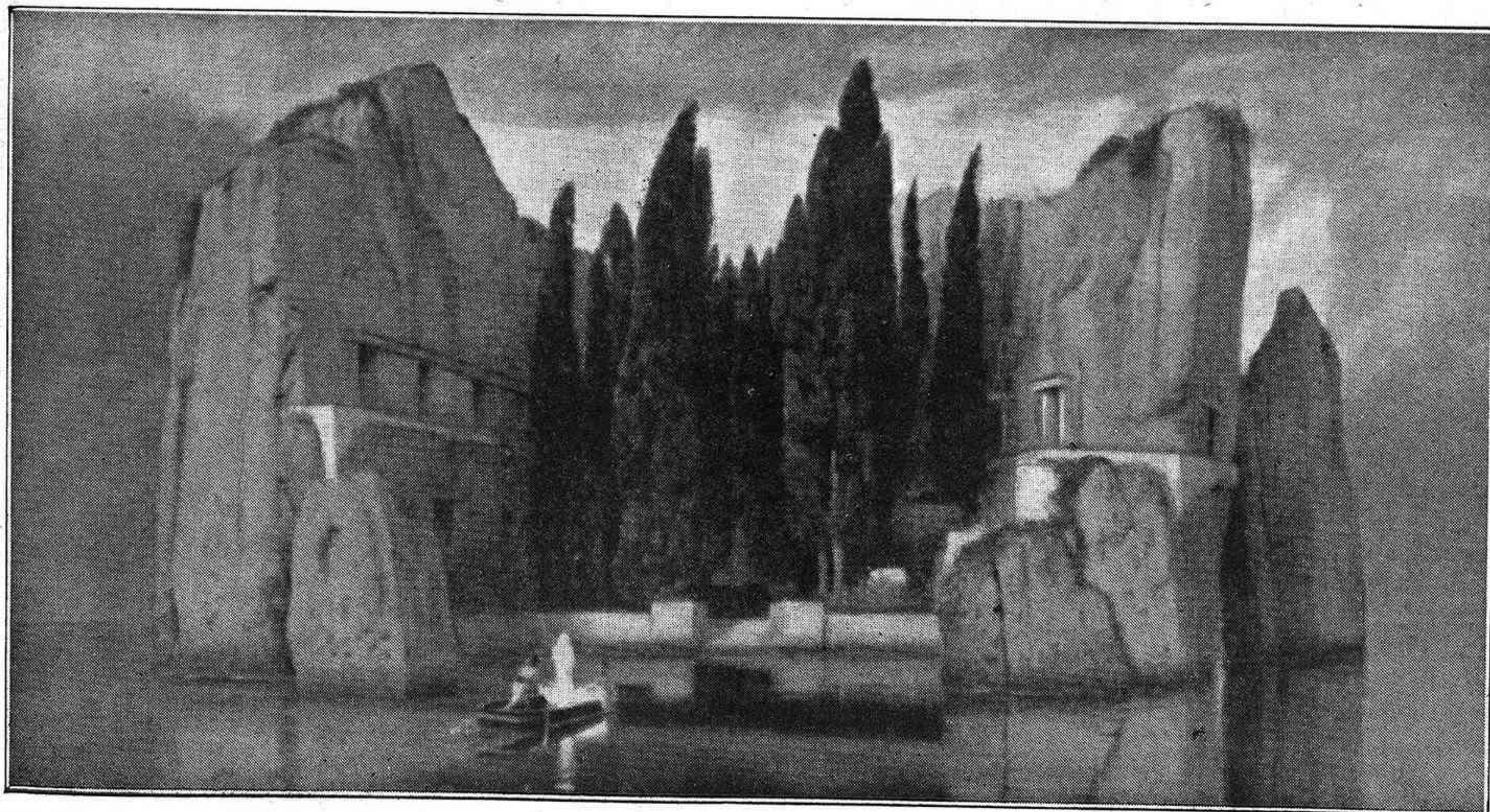

CAPRICIS I PARADOXES

La glòria de "Don Juan Tenorio"

"Don Juan Tenorio" s'ha cenyit l'espasa i ha començat a passejar-se pels escenaris de tota la península, con vertits adés en "hosteria del Laurel", adés en cementiris romàntics. "Don Juan", esdevé així el tema periodístic, obligat, d'aquests dies... Parlem, doncs, de "Don Juan".

A Barcelona, la figura del burlador de Sevilla té, certament, encara, milers d'admiradors. Ara mateix, Borràs el representarà a l'Olympia, i és segur que l'enorme coliseu es veurà ple durant diversos dies. Però, també, el "Tenorio" ha estat, entre nosaltres, una de les figures més befades. De les paròdies, de les caricatures que

L'ILLA DELS MORTS

(Pintura de Böcklin.)

entorn d'aquesta suggestiva figura n'hem fet en podriem escriure un llibre que bé valdria la pena que es titulés a la manera clàssica: "El burlador burlado".

Més d'un cop, d'aquesta manera que hem tingut d'interpretar el "Tenorio", hom ha volgut establir tota una teoria diferenciadora, entre Castella i Catalunya. Cal, però, advertir ben aviat que els humoristes s'enamoren molt sovint de l'objecte i dels temes de la seva plagassitat. Recordeu, només, com a exemple típic, Cervantes en fer la caricatura dels llibres de cavalleries...

I ara bé: ¿és "Don Juan Tenorio" un heroi típicament, racialment castellà, com Pantagruel ho és francès, Mister Pikwik, anglès i els germans Karamazovs, russos?

"Don Juan" és, al costat del "Quixot", la figura més gran que ha donat al món la literatura castellana. Però "Don Juan" no ha trobat, en realitat, encara, com l'ha trobat el "Quixot", la seva encarnació definitiva. Sembla un esperit errant, vague, damnat d'anar d'un cos a l'altre, sense trobar una forma immortal. De cap altre personatge, com d'aquest, pot dir-se amb més raó que sigui un personatge en recerca d'autor...

Els clàssics es trobaren amb la clau de l'enigma de "Don Juan": la lluita entre l'amor i la mort. Els romàntics hi afegiren la passió, l'escepticisme, els vistosos plomalls lírics. Els naturalistes han estudiat, han analitzat detingudament la seva psicologia. I, encara, els avant-guardistes, troben en el subconscient de "Don Juan" possibilitats il·limitades...

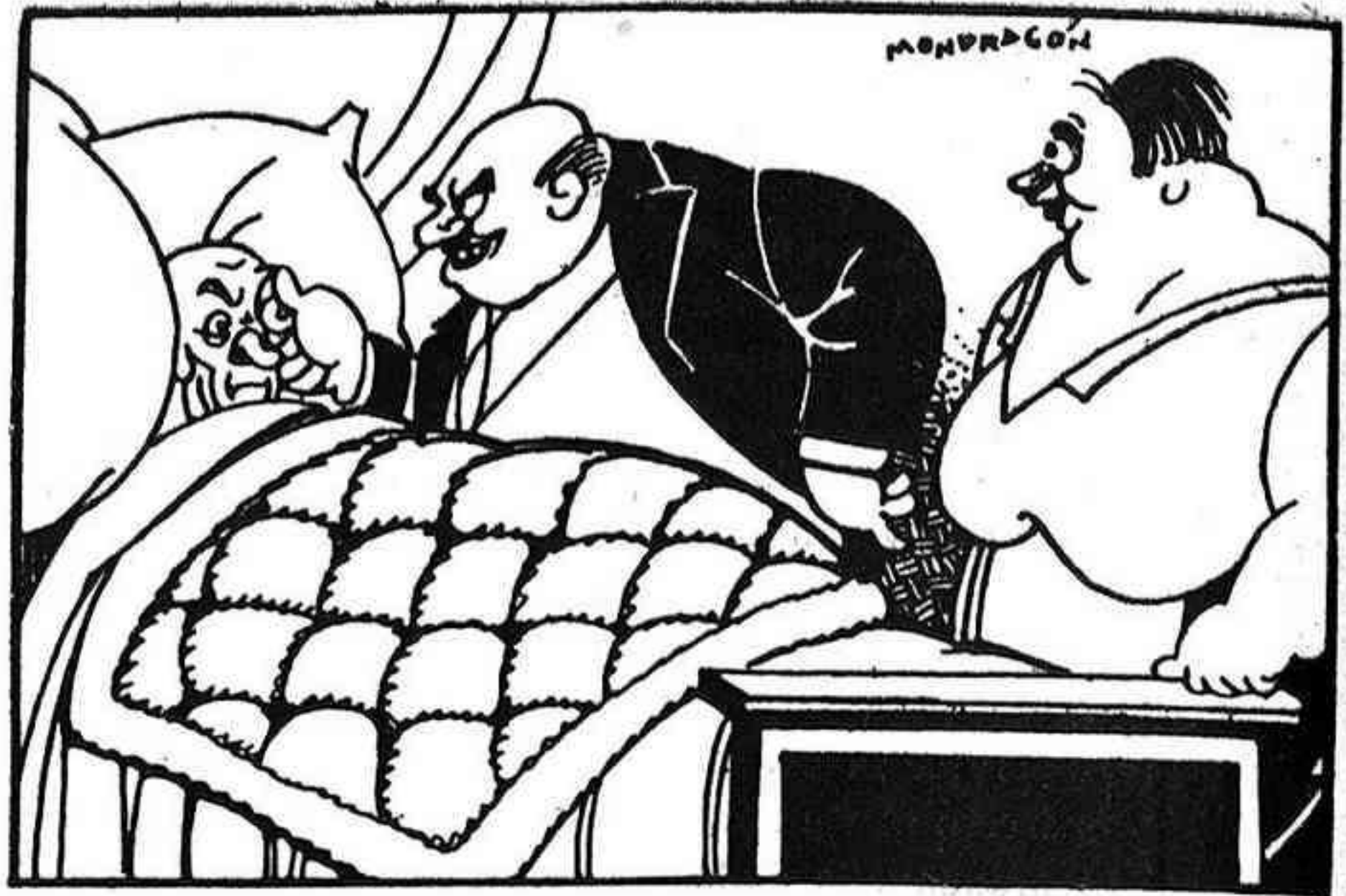
L'ànima de "Don Juan", però ja no solament tempta els poetes. Tempta també el moralista, el psicòleg i el metge. Es clínicament estudiada i, en la cruïlla en què avui es troben la literatura i la ciència hom no sap sovint què és el més interessant de "Don Juan": el poema de la seva vida, o l'assaig sobre la seva psicologia...

Però entengui's que "Don Juan" no ho és qualsevol personatge femeller, qualsevol aventurer fàcil. No val a confondre don Lluís amb "Don Juan". Els que davant de qualsevol drama eròtic, proclamen de trobar-se davant d'una nova encarnació del "Tenorio", l'erren de mig a mig. En "don Juan" cal que hi hagi sempre aquesta oposició, entre l'home i Déu, entre la sensualitat i el misicisme, entre l'amor i la mort.

Per això no pot dir-se que "Don Juan" sigui racialment castellà.

Castella té la glòria, en aquest cas, només, d'haver plantejat el problema, d'haver trobat, amb el drama de Tirso de Molina, la clau, del problema. Però no ha sabut crear-ne la seva figura. El de Tirso és mesquí, però més humà que el de Zorrilla, emfàtic i fals. Si, però, entre nosaltres triomfa més l'heroi de Zorrilla que el de Tirso, és per la meravellosa teatralitat de les seves escenes; per haver-hi cristallitzat, amb donya Inès, el seu somni romàntic; per la vigorosa expressió del seu vers, d'una força teatral i efectista que subjuga... Fora, però, de la península, no és l'heroi romàntic i fals, de Zorrilla, gairebé desconegut, sinó el de Tirso de Molina el que guanya les batalles. Però, ¿per què, aoi, que cada any hom repeteix el "Tenorio" zorrillesc fins a l'obsessió, i aquella farsa grollera i popular del "Nuevo Tenorio", no tenim el bon gust de representar, de tant en tant, el "Tenorio" de Tirso?

... Anima errant, damnada i heroica de "Don Juan Tenorio", ¿quin poeta tindrà la glòria de copsar-te entre la malla sonora dels seus versos d'or, o entre la vibrant malla d'acer de la seva prosa?... **DOMÈNEC GUANSÉ**

EL DUBTE

—Vostè creu que després de la mort hi ha
qualcom?

—Sí, home; l'enterrament!

Sonets d'ultratomba

Que voltant pels cementiris he apuntat
i amb llicència dels difunsts he titulat.

QUI MANA, MANA

Vaig naixe en un piset antic i brut,
a peu pla del terrat d'un cert carrè,
quin nom a la memòria ara no em ve
ni crec que el lloc fa el cas Un xic crescut,
com reu confès, convicte i convençut,
vaig viure en un terrat molt alt, també,
trenta anys, fins que la Mort em sorprengué
un jorn d'hivern en fer un esternut.
Fou orde del Destí, qui ja ens escriu
en néixer, la sentència, i és provat
que és jutge ferm i ho fa tal com ho diu.
Amb mi el seu gran imperi ha demostrat:
puix si en terrat vaig viure sempre, viu,
viuré eternament, mort, també enterrat.

ESTAVA ESCRIT

Aquest que aquí per sempre jeu, Narcís
Ciment Armat, paleta avar sens mida,
de llet escanyolit quan era a dida,
el ventre se li va anant tornant llis.
Un dia — el darrer dia — l'infel·lic,
tant punt hagué pujat a la bastida,
essent cridat de sobte a l'altra vida,
va fer un salt mortal des d'un quint pis.
Somniava en fer-se ric; però la misèria,
aquest vellot pelut de fatxa rara,
el va perseguir sempre a tort i a dret.
El "fer paret" sigué la seva dèria;
i tant i tant va fê a la paret cara,
que va morir de cara a la paret

EN VIDA JA ERA UN MORT

Repara — oh, llegidor! — que aquí al darrera del marbre aquest, descansa sense pena ni glòria, un vell polític. D'una vena sangrat, el va matar la sangonera. Patia de tants mals que, viu, ja no era ni l'ombra de persona; era una mena de clínica en petit, i arran d'esquena tenia un os del gruix d'una pedrera. De noi—i això el va perdre—ja tenia l'instint de viure amb luxe i sols llegia els contes d'aquell gran país de Xauxa. I tant i tant llegí aquelles històries, que, omplint-li el cap de fum i de cabòries, va sortir un mestre en l'art de la disbauxa.

ERRAT DE COMPTES

De noi era un model de nois. Tingué dels pares bons consells, quins, amb afanys, el van fer tot un home; dels paranyes del món sempre apartant-lo pel seu bé. Però prompte es pervertí; i això va essé que a força d'ajuntar-se amb mals companys, jovent esclau del vici, en uns quants anys,

va perdre-ho tot: salut, humor, dinê... Tan magre i decandit es va tornar, groc, lleig i esmaperdut, que, amb el cap moix, arrossegava els peus; i, en caminar, ja no se li sentia ni el trepig. L'adagi ho diu ben clar: qui va amb un coix, no falla; al cap del coix és any i mig.

QUI NÓ VULGUI POLS...

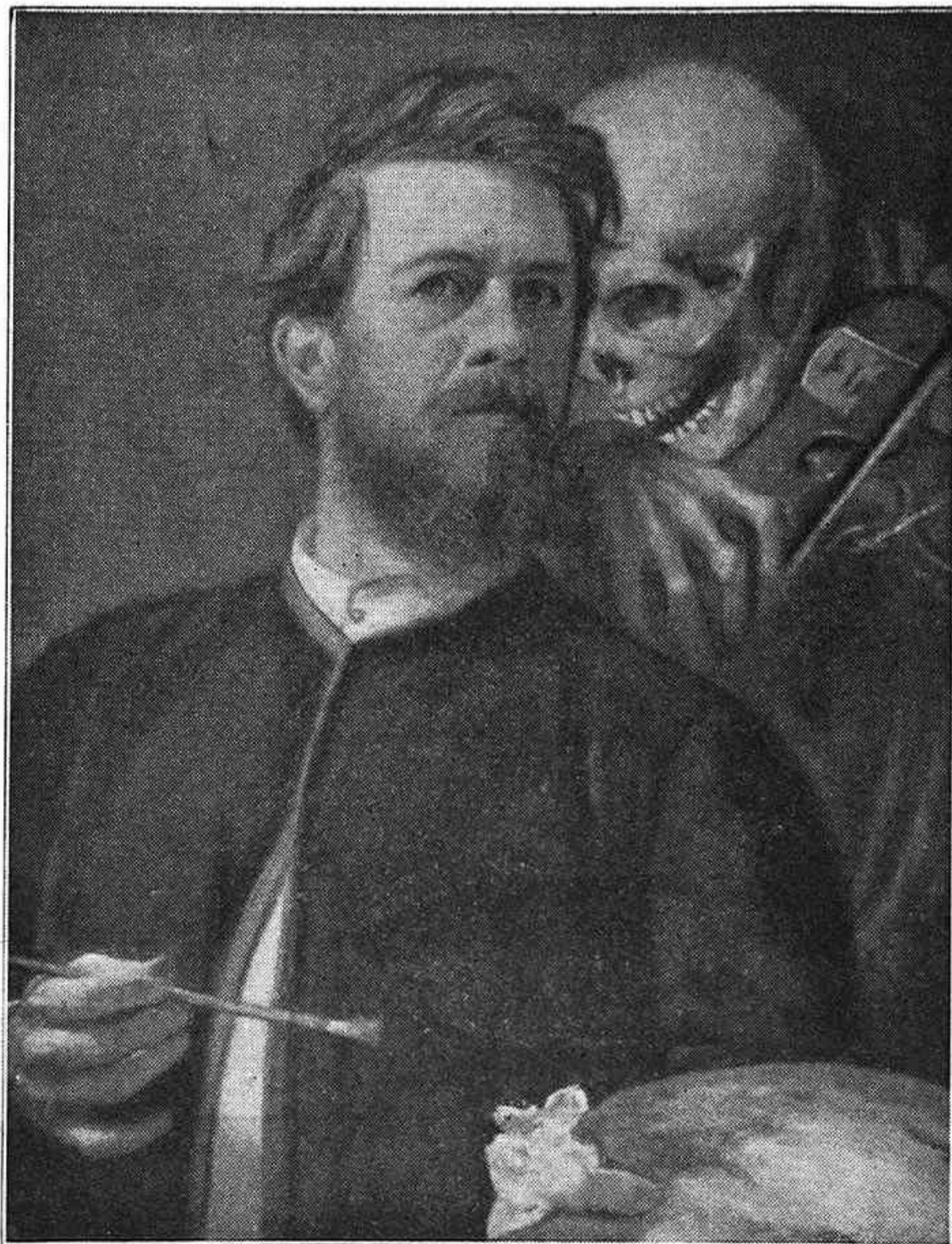
L'escàndol va ésser gros. A un toro vell, que en veure els picadors ja tremolava, un d'ells se'n va amb la pica i me li clava al nas en lloc de fer-ho arran de pell. Del "sol" surt una ampolla, i, de gairell, —sens dubte no sabent allà on anava— en lloc d'arreplegar el que picava, em va tocar a mi al mig del clatell. Del cop vaig caure a terra estabornit, perdent el món de vista, i del doló, a poc a poc em vaig quedar dormit. Això ens prova un cop més, car llegidó, aquell refrà tan vell, mai desmentit: que sempre paga el just pel "picadò".

JOAQUIM MALLEU

DESGRACIA

—I com ha estat això?
—Doncs, miri, el dissabte a la tarda va anar a veure una exposició de pintura moderna, i al vespre ja era mort.

BOCKLIN, EL PINTOR DEL MISTERI

Autoretrat.

Art i artistes

GALERIES LAIETANES

El pintor hongarès Janos Visky ens mostra una tanda de fotografies il·luminades, perdó, pintures a l'oli volíem dir, representant escenes i tipus de l'Argentina vistos amb el verisme d'una Kodac i amb el colorit d'un artista del nord fent pintura valenciana.

La llum i els tipus bigarrats de la Pampa no fan per als temperaments freds, com són gairebé tots els alemanys i altres veïns.

Tampoc estem conformes amb què l'art gallec sigui el que representen les pintures del senyor Carmelo F. González. Tan sols pot reflectir un xic l'esperit de la terra en els paisatges grisos, que tracta bastant encertadament; fora d'això, no passa d'ésser una mitjanja, discreta, però mitjanja.

En canvi, les aquarelles de Ll. Roig Enseñat són d'un bon gust que l'acrediten com a temperament i d'una factura demostrativa de què la tècnica d'aital procediment no té secrets per a l'autor.

GALERIES AREÑAS

L'exposició Marian Fuster és una de les poques que ens plau sincerament visitar. En primer terme, perquè ens dona lloc a retre homenatge a la personalitat d'eminent protector de les arts que sempre ha estat l'expositor, i després per a honorar a l'artista sincer i enamorat del seu art.

Marian Fuster pinta amb entusiasme i coneixements; els seus jardins andalusos pintats a Mallorca i mallorquins a Sant Gervasi són, amb tot i això plens d'ambient i de lluminositat.

Per acabar, es tracta d'un artista senyor, i, avui, que tants pocs en corren, val la pena de dir-ho.

ESTABLIMENTS MARAGALL

Ricard Baroja té una personalitat reeixida dintre de l'art espanyol contemporani. Interpreta assumptes humils i els tracta tan encertadament que sap construir una obra bella d'un motiu insignificant, sense rebuscar efectes ni necessitar grandiositats per a inspirar-se.

Pintor sense estridències, però adaptant-se al colorit de l'ambient, fa obres remarcables com són la "Plaza de Córdoba", "Humo", i "Mercado", que cadascuna en son gènere, són veritables obres d'art.

BORIEL

Festa Major

El sol encès, vestit de festa,
ulls que espurneixen il·lusions,
olor greixosa de minestra,
cares amigues dels contorns.

'Nants i vinents que a riallades
omplen el dia d'un encís;
crits i musiques i ballades;
cants i alegrois d'un món feliç.

Mans enllaçades per la dansa
que la tenora va trenant,
mirades totes esperança,
fronts empolsats regalimant.

Escots, perfums i llampamenta
de seda nova i transparent;
música fàcil i escaienta,
festeig, pesics... i atreviment.

.....

Cares feixugues i esllanguides
d'enyorament de l'endemà;
pàrpelles fondes, posseïdes
d'un dolç desig de reposar.

N. MARGALL

LA VIDA ES BREU

(Pintura de Böcklin.)

A la meva filleta Montserrat

Has vingut a aquest món, filleta meva,
 quan ja d'anar-me'n jo, l'hora és sonada.
 Tants anys tota il·lusió me'n fou negada,
 que em sembla un somni la vinguda teva.
 Quan ja no em queda temps per estimar-te
 tant, que mig món als peus veure't voldria.
 Quan ja no em queda cor, ni gelosia,
 ni foc als llavis per petonejar-te.
 ¿Per què has vingut tan tard a amorosir-me
 les llagues d'un passat, mai no tancades?
 Jo que he cridat la mort tantes vegades,
 tinc por, sols en pensar que he de morir-me.
 Vull viure. Ara, sí. Tinc fam de viure
 fins veure, si més no, ja dona feta.
 No et vull deixar. No et deixaré, filleta,
 sense de tot perill, saber-te'n lliure.
 Per tu sabré lluitar fins oferir-te
 el que ningú podrà, per més que faci;
 i quan l'últim sanglot del coll no em passi,
 encara et cridaré per beneir-te...
 Si m'has portat la llum quan ja no hi veia,
 si m'has tornat les forces quan ja queda
 i ta veueta d'or a viure em crida,
 jo demano al bon Déu més goig encara.
 Que et deixi recordar que has tingut pare
 i ho puguis dir ben alt, tota la vida.

EDUARD XUCLÀ

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

Aforismes adobats

"Hostes vindran que de casa us treuran",
 així, doncs, quan en tingueu, per tal d'evitar tan mal,
 convindrà que els hi digueu que se'n vagin a l'hostal.

"De males llengües l'infern n'està empedrat",
 ja ho sabeu, doncs, si hi aneu, sigui amb auto, pas a peu.

"Qui mal no fa, mal no pensa",
 i no pensant-lo, es defensa del que faci sens pensà.

"Cobra fama i posa't a jeure",
 però en jeient no t'hi adormis si vols tornar a trobar el seure.

"Els uns manen i els altres menen",
 i els que menen, ho demanen als que manen i ho remenen,
 i s'ho guarden.

"A taula i al llit, al primer crit",
 si hi pots anar sense crits, més bons jorns i millors nits.

"Un té vol un do",
 encara que amb llet i pastes diuen que és molt millor.

"Music pagat no fa bon so",
 pitjor el farà, però, si el trobes desafinat.

EL VIDU TRIST

—Però tant ha sentit la mort de la seva dona?
 —Com no vol que la senti, si ha fet testament
 i no s'ha recordat de mi.

Eva rústica

Tos ulls són dues estrelles
 que regalimen de mel,
 quan el rusc de tes parpelles
 s'esberla a la llum del cel.

Pollen de clavell, els llavis;
 pollen de lliris, el front.
 Ta boca serva ressavis
 frescals i humits d'una font.

Cistell de fruites madures
 ta sina llum resplendent:
 pomes gemades i dures
 daurades a sol ixent.

Desmai de branca florida
 la corba del ventre excels:
 vas de fresca llet munyida
 gustosa d'herbei i mels.

Cuixes massisses de roses,
 talment columnes d'altar;
 al cim serven, mig descloses,
 de fruites un fruiterar.

Són de neu per la blancura
 tos peus, esquixos de sel;
 tebi sol que als dits fulgura:
 blancs ocells a punt de vol!

JOAN DUCH I ARQUÉS

Quadrets ciutadans

La batuta del gran Lamotte

Jo, sense ésser un entés en matèria filharmònica, opino que la batuta del prodigiós mestre, apart del seu mèrit positiu, és la batuta que compta amb més admiradors a casa nostra.

Cal veure-la, detallant la complicació del pentagrama. Guiada per unes mans, que semblen febles, desengruna els més petits detalls, sense perdre mai la *pose* que li és peculiar.

Es imperativa sense arribar mai a la exasperació... Els executants li tenen un respecte filial, i, quan acaben una composició, un petit gest de batuta és prou eloqüent per què tots els professors a l'uníson, s'aixequin per correspondre els aplaudiments que el públic ofrena al seu treball.

Per altra part, aquesta batuta és tan enèrgica com intransigent.

La batuta ja de si mateixa, té la missió autoritària, i, la que ens ocupa, molt més; és superlativa.

Si aquesta batuta fos feble, com tantes altres, ni la nostra Banda seria el que és, ni els músics, ni els que anem a sentir-los, estariem anarats de la disciplina que es requereix. És la veritat...

Quant a puntualitat, no se'n trobaria una altre. ¿El concert està anunciat a tal hora? Doncs, ni minut més, ni minut menys. A l'última batallada, la batuta es mou; el repàs de partitures queda finit, i el silenci del públic, amb pocs segons, es fa general.

A la més petita remor, la mirada escrutadora del mestre n'esbrina el motiu, i, amb un sol gest, el respecte s'imposa.

Alguna que altre vegada, sigui d'algun balcó, sigui d'alguna colla de desatents, el xivarri no para, i és llavors que la batuta la oïm repicar frenètica damunt el faristol, amenaçant els impertinents, com dient-los-hi:—Quan callaran, la banda hi tornarà!...

La intransigència de la famosa batuta triomfa una vegada més... i el concert continua.

El batall d'un campanar proper; el pas cançoner d'un carro que passa prop de la plaça; les rialles, o protestes d'alguna damisella, a qui els veïns fan *gasto*, o la xerrameca inoportuna dels que hi van a passar-hi l'estona, són motius sobers per què la digna batuta se senti ofesa, i a una petita senyal—malgrat siguin a mitja composició—, la Banda deixi de tocar ràpidament, i llavors, fet el silenci, i la majoria dirigint mirades d'indignació vers d'on ha sortit l'escàndol, es reprèn la tasca, i, en ésser finida, els aplaudiments són encara més unànimes com a desagravi...

L'alteració del programa és inadmissible; pot repetir-se alguna composició, però res d'augment... Fins aquí arriba la serietat. I a aquesta batuta majestuosa li dona vida el gran músic Lamotte. L'home del gest ferreny, imperatiu, al front d'un estol de professors escollits, ha fet, de la nostra Banda Municipal, un element musical d'una vàlua mundialment reconeguda, a l'ensem que ha assolit que un públic, generalment d'obrers, el seguís per tots els districtes, esmerçant les hores del descans en gaudir de la exquisitat del seu treball, avui considerat com un dels millors d'Europa.

Es tan gran l'atracció d'aquesta batuta, que m'ha suggerit aquestes ratlles, que per les places, envelats, teatres i altres llocs on nostra Banda actua, molts dels que hi

anem a escoltar-la no en sortiríem prou satisfets, si durant el concert no poguéssim admirar la sobirana batuta, empunyada vigorosament per la destra d'aquell home, i delectar-nos amb les gestes i ganyotes que fa, acompanyant el ritme de la partitura, als seus diciplinats.

Molts, encantats amb la forma de dirigir de Lamotte, jo crec que ni s'adonen del que els músics toquen...

Ve a ésser, l'idol de la festa... Es tan especial el nostre poble!...

JOAN TERMES

Elegia de l'amiga absent

Per a l'amiga, que és absent, un vers tot d'or!
I per a mi, i el meu esperit,
la melangia que em corseca dia i nit...

Per a l'amiga que és absent, un dolç record
lluminós com la blancor de la congesta!
I per a mi, i el meu esperit,
les foscos d'un infinit
que em fan l'ànima feresta...

L'amiga és lluny, tan lluny!,
com la tristor que m'aclapara.
Al fer destí que me'n separa
li servo un odi sense fi...

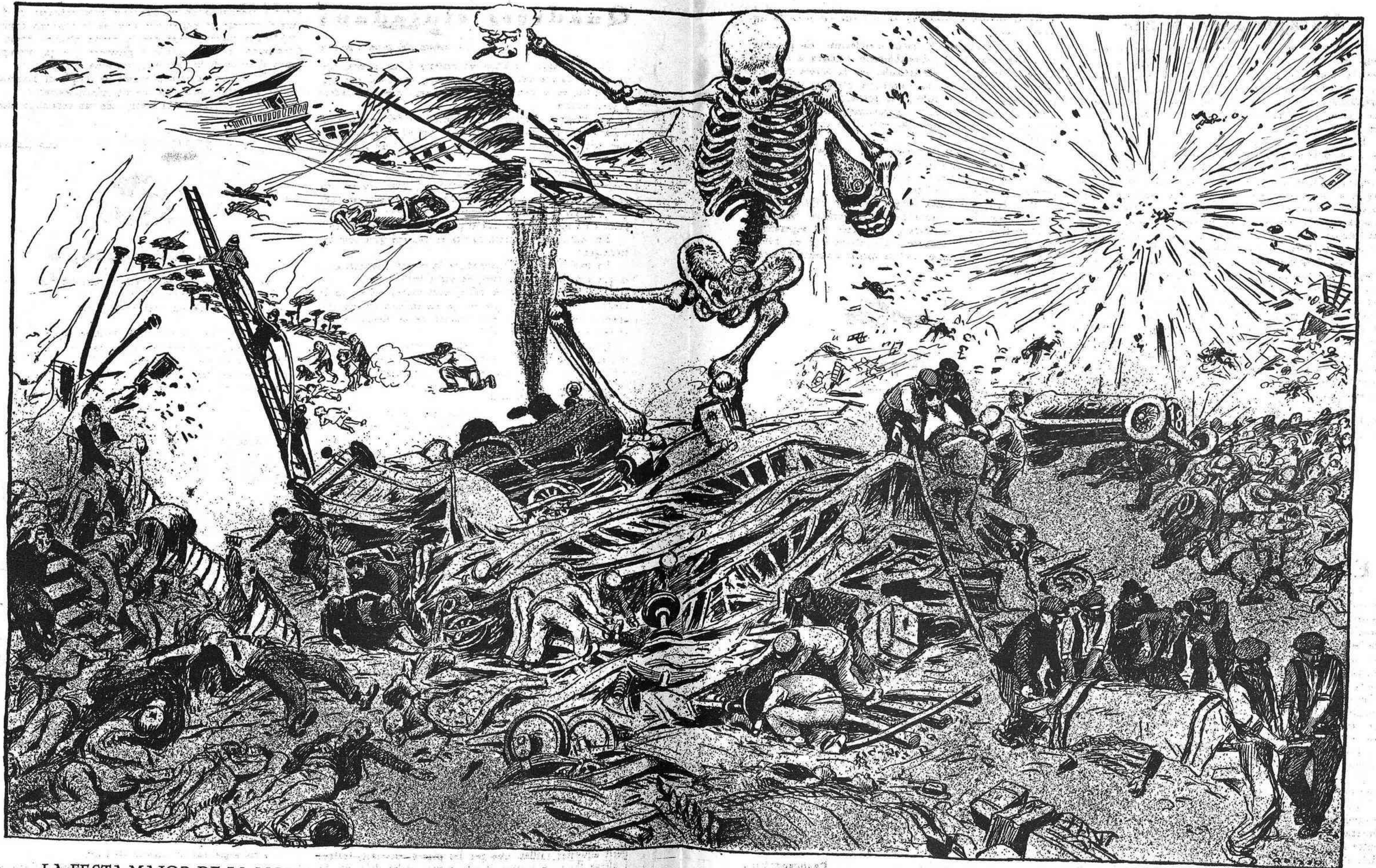
Tothora tinc al pensament
a la que estimo bellament.
Oh, si la vèieu l'amor meval
Es tota blanca i transparent
com un cristall rosa morent...
Oh, si la vèieu l'amor meval

Com deu gambar tota frisoza
dins la fageda remorosa,
seguint les rutes dels camins,
de sol, i vent, i baf de pins,
tota aromosa.

Rera eixes serres tan llunyanes,
enllà d'enllà, cap a altres planes,
l'amiga meva se m'esmuny!...
Què hi tinc al cor que a mi així em puny?
Es la frisança,
és l'enyorança
de l'amor meva que és tan lluny?

Per a l'amiga, que és absent, un vers tot d'or!
I per a mi, i el meu esperit,
la melangia que em corseca dia i nit.

ANGEL PONS I GUITART

LA FESTA MAJOR DE LA MORT

—Aquest any sí que no em puc queixar. Que n'he costat de llàgrimes! El món s'ha portat bé!

Estampa de poble

El poble és petit, cinc cents habitants escassos, encimbellat dalt d'un turó; la vida, com en la majoria de pobles, és monòtona, grisa; la gent, pagesos la quasi totalitat, viuen i moren sense pena ni glòria. Alguns d'ells creuen ingènument que el món només es conté de l'espai limitat que albiren amb l'esguard en un dia clar. Bèsties i persones viuen en promiscuïtat.

El poble que no té escoles, té, en canvi, abadia i rector i dos cafès amb un cinema a cada un. I, com és natural, la gent del poble està dividida en dos bàndols. Blancs i negres en diuen ells. Els blancs van al cafè de dalt i els negres al de baix. Això, no obstant, es relacionen tots i s'ajuden mútuament; només quan es tracta de fer una millora al poble els parers es divideixen, acabant sempre per imposar-se els que hi van en contra, per això al poble no hi ha safareig, ni escorxador, ni fonts.

L'únic antagonisme seriós i del que uns i altres—blancs i negres—en fan qüestió d'honor, és que el cafè — l'edifici — del seu color reuneixi més comoditats que l'altre, per això a ambdós locals sovint s'hi fan modificacions. Són, però, dos establiments que no farien cap mal paper en una capital i que es mostren a tots els forasters amb cert orgull, però si el foraster ha donat un tomb pel poble i s'atreveix a recriminar l'estat deplorable dels carrers, la falta d'higiene, l'absència, en fi, de tantes coses necessàries, sense deixar-les anomenar és interromput amb aquestes paraules:

—Sí, sí; al poble hi mancarà tot això que vós dieu, però no negareu que tenim les dues sales de cafè millors de la comarca.

PONCELL

Els dancings de Toquio

La importació de les danses americanes al país del mikado ha produït un gran enrenou entre la societat japonesa. *Fox-trots*, *two-steps*, *charlestons* van trobar aviat prosèlits entusiastes a l'altre costat del Pacífic. La fúria de les danses dislocades i luxurioses—una mica infantivoles, tanmateix—que ha fet vibrar, amb delit, gairebé tots els pobles del món, després dels cinc anys d'estralls, mortaldats i privacions de la gran guerra, ha sotragat també l'imperi del Sol Ixent. Els japonesos, que es vanen del suplici de no negligir cap innovació i que han estat sempre amants decidits de la dansa, no han volgut desconèixer els ritmes africans.

Els fonògrafs i la T. S. F., de primer antuvi, van contribuir molt a la difusió d'aquesta música endiablada. Aml tot, no contents d'aquests sistemes intermediaris, han format orquestres amb músics indígenes.

Davant, però, de tant soroll, els vells japonesos s'han escandalitzat. I d'un quant temps ençà tenen declarada la guerra als dancings. És ben mirat un episodi de la lluita entre l'esperit tradicionalista i l'esperit modern. Dos bàndols s'han establert: l'un plè de liberalisme accepta, amb elegant esceptisme, les danses noves; l'altre proclama que

la moral pública es troba en perill i que cal posar-hi immediat remei.

Per raons mercantils, fàcils d'endevinar, els propietaris de les cases de té i d'establiments similars, a la moda antiga, s'han unit a fi de treballar per la puresa dels costums, i han emprès una campanya enèrgica contra els dancings. Aviat han trobat, per sostenir llurs reivindicacions, homes polítics, acèrrims partidaris de les tradicions seculars. I les seves raons han escalat les altes esferes nipones.

El ministre actual, en efecte, es mostra rigorosíssim i la policia rep ordres severíssimes. S'han dictat, efectivament, restriccions, per les quals les danses modernes esdevenen gairebé un delictes.

Però és el que passa sempre. D'ara endavant, la persecució de la policia haurà d'ésser subterrània: hom balla el *charleston* en llocs secrets, del subsòl, tot esperant la caiguda de l'actual ministeri, i confiant que els futurs governants retornaran el dret de dansar lliurement, desenfrenadament...

A tu

Quan et vaig voler besar,
encegat per meu afecte,
un petó et vaig demanar.
Perdent-te, doncs, el respecte,
ja veus si et vaig respectar!

Vaig entrar poruc com nin. Feinejaves.
Volia dir-te: Encara estàs ofesa?
La teva torbació dissimulaves
i la paraula en mi quedà suspesa.

El teu orgull vaig recordar amb neguit.
Amb els llavis del cor, sentint-me els polsos
vaig dar-te esmaperdut el Bona Nit
que em varen contestar tos llavis dolços.

Aquell moment dissortat,
jo vaig perdre la consciència,
i tu—l'esca del pecat—
sols a mi m'has castigat,
sense fer tu penitència.
Quin magnífic resultat...!

Inútilment et fadigues
per convèncer les amigues.
Davant teu, és ben segú,
que es riuran totes de mi.
Quan no les puguis oir,
es burlaran més de tu.

M'he guanyat el teu despreci
i el teu gran orgull de dona.
Ton cor fals, fins quan perdona,
no perdona el bo; per neci...!

FRANCESC VILA

SAMI-HAMLET

—Esser o no ésser. "That is the question".

s'expliquen, no volen explicar-se. El que d'instintiu i bestial té el tipus és el que atrau les dones, que sempre, en totes les èpoques i en totes les latituds, han tingut aficions no massa espirituals.

Fixi's com els homes preferits són el boxador, el torero, el còmic, el tenor, el xòfer, el futbolista. En canvi,

l'artista o l'home de ciència, regularment, són desgraciats en amor. Com que elles tenen una mentalitat inferior, necessiten per als seus diàlegs sense testimonis, un home també de mentalitat inferior. I trien don Joan.

—Oh!, totes el poguessin haver!

—Cap d'elles es queda sense, no ho dubti.

IMPOSSIBLES

—A mi que no m'ho diguin; jo mai no seré així

—Com no ho he de dubtar si don Joan ha mort?

—No, home: don Joan no mor mai. En la humanitat hi ha una sèrie de tipus que es repeteixen amb monotonia a través del temps. A vostè li sembla que ha mort don Joan, perquè ja no el veu disfressat amb trusa i colant ni armat amb espasa. Avui vesteix d'altra manera, però és un tipus tan imbècil i repugnant com el que parla en vers en el drama de Zorrilla.

—El don Joan de Zorrilla li sembla imbècil i repugnant?

—Sí, senyor; i cursi i rampló com el mateix Zorrilla, que era un poeta de cartró que havia elevat el lloc comú i el ripi a la quinta potència.

—Però, home de Déu, això és una heretgia. El don Joan de Zorrilla és un gran tipus, romàntic, somniador, valent, que es penedeix...

—Que es penedeix per egoisme i per por per fer-se un lloc còmode a l'altra vida. A vostè l'enlluerna el tipus perquè parla en vers. I com que els versos són dolents, l'enlluernament és més fàcil. Però, no. Don Joan és el perfecte tipus de l'indesitjable: gandul, fals, doble, freqüentador de tavernes i bordells, amic de serventes i alcavotes sense l'ajuda de les quals moltes vegades fracassaria, jugador d'avantatge, admirador de la força bruta. I imbècil. Un home que dedica tota la seva vida a empaïtar les dones en cerca del goig físic que puguin proporcionar-li, un home que no viu més que per a les dones, és un imbècil, un imbècil que fa bastant fàstic. I el graciós és que, precisament per aquest baix apetit sexual, s'ha fet de don Joan un heroi poètic, un sentimental. La vida té aquestes incongruències.

—No obstant, algun interès deu tenir el tipus quan l'han tractat grans autors.

—Jo crec que únicament té un interès mèdic legal. Don Joan és un cas tristíssim i vulgar d'erotomia. Molière crec que és qui millor ha tractat don Joan, perquè ha sabut

despullar-lo de tota la faramalla retòrica amb què ens el presentaven els altres autors, i mostrar-nos-el, senzillament, com un brètol. El de Byron és un anglès excèntric que va de viatge i fa totes les extravagàncies dels anglesos que avui viatgen en petits ramats, gràcies a les combinacions de l'agència Cook. El de Bataille, "L'homme a la rose", és un cursi afemellat. El de Zorrilla, inspirat en el de Dumas, pare — Zorrilla era a París, emigrat, quan Dumas estrenà "Don Juan" —, és un miserable, un tipus vil i covard. I un pobre beneit, que perquè empaita cases i solteres i beu vi a les tavernes en companyia de quatre beneits més, es creu el centre de l'univers.

A això hi ha contribuït la literatura, una literatura inflada i buida, per a gent desvagada i de no massa intel·ligència. Crègui'm: tota la literatura que s'ha fet a l'entorn de la figura de don Joan, no té cap mena d'importància. Don Joan no pot ésser un ídol més que per a les porteres i altra gentola de baixa extracció. Per a un home de cultura i de sana intel·ligència, don Joan no ofereix altre interès que el momentani que pot oferir un triaxeraire qualsevol.

Avui don Joan segueix vivint. Per una raó: per la de què la imbecilitat és eterna. Tots aquests nois que freqüenten el *dancing* i ballen uns balls de negre, i vesteixen d'una manera afemellada i ridícula, i no tenen altra preocupació que la d'ésser uns perfectes idiotes, són descendents de don Joan. Ja pot comprendre que d'una tal descendència, i no se'n podia esperar d'altra, no val la pena ni de parlar-ne. No en parlem més, doncs. Encara que se'n podrien dir moltes altres coses. I totes de condemnació i vituperi.

LLUÍS CAPDEVILA

Lletra oberta que els morts adrecen als vius morts

Des d'aquesta pau profunda, propícia a totes les meditacions, ens hem donat perfecte compte de què una nodrida selecció de morts tenim més vida que una infinitat de vius.

Aplegats en reunió secreta, sota la claror melangiosa d'una lluna tardoral i burlant la vigilància rígida dels xiprers, que són els nostres municipals de punt, hem acordat tornar a la vida creient que els que som morts vius seríem de molta més utilitat que els vius morts. Però en anar a portar a la pràctica el nostre arriscat projecte, ens hem trobat amb la porta barrada i amb una inscripció al cap dels nassos que deia amb lletres de foc:

Ne passeré pas!

Davant de l'enorme impossibilitat que se'ns presentava, hem decidit tornar-nos a reunir i hem acordat adreçar-vos la present, no sense que hi haguessin discrepàncies i, per cert, alguna d'elles força considerable i que quasi comprometia la nostra pau internacional.

Algun dels assistents a l'assemblea sostenia amb gran èmfasi i amb un cruixir d'ossos que (dit sigui de passada) feia escruixir, que els morts vius no han de voler cap relació ni contacte amb els vius morts. Alguns alleghaven que, si passaren a millor vida, fou per l'avorrimet

i el cansanci produït per la convivència amb els vius. Es feren manifestacions tan virulents com les que segueixen:

—“Jo vaig ésser un rebel mort en una barricada, exposant els meus atributs virils defensant la llibertat. En paga, ningú no recorda el meu sacrifici i em tancaren en una caixa on no podia ni tombar-me. He hagut d'anar sortint a còpia d'exhalacions i convertint-me en ésser volàtil.”

—“Jo era un pintor traçut, amb seny i bon criteri, que em vaig morir de fàstic davant d'un quadro futurista. En paga, ja veieu qui sóc i vaig marxar de la vida avorrit de veure tants subconscients.”

—“Jo vaig ésser un veritable talent i vaig morir de gana i de misèria i avorrit de veure els futbolistes i els toreros com nedaven en l'abundància.”

—“Jo era un home casat que sacrificava tota la meua vida per al benestar de la llar, i, com que era tan bo, la dona me la fregia i em va robar els diners i s'escapà amb un altre. Vaig morir a l'hospital.”

—“Jo dirigia les masses treballadores i els predicava el camí dret i vaig ésser víctima d'aquestes mateixes masses.”

—“Jo, en preveure que la Plaça de Catalunya havia d'ésser una mena de cementiri, vaig preferir morir i que em portessin a l'ídem. Ja sabia què anaven a fer.”

I així per l'estil anaven saltant damunt la taula presidencial totes les recriminacions i les maledicències.

Es per aquesta raó que hem acordat fer-vos coneixedors de la nostra determinació presa.

No volem saber res dels que viviu amb una mort dins. No cal que ens ploreu, que bé prou que coneixem les vostres llàgrimes.

No ens porteu corones de flors, car no les poden acceptar pensant que, en la vida, ens la posàreu d'espines.

No ens reseu oracions perquè aquí vivim molt tranquils i ningú no ens parla de Déu ni del Diable.

Deixeu-nos en pau!

Sou més morts que nosaltres.

* * *

Ens plau assabentar-vos que nosaltres, que atinem en tot, i una volta escrita la present, hem vist la dificultat de poder-vos-la trametre, perquè no disposem de servei de correus. (Si en tinguéssim seria millor que el vostre.) Però tenim una gran relació amb un centre espiritista i un mèdium formidable l'ha escrita al dictat.

No trobeu estrany si algun dia en visitar-nos no ens hi trobeu, car tenim projectat traslladar-nos. Aquest cementiri nou és tan a prop de la mar, que és una eterna temptació davant dels ulls. Pensem anar a l'Amèrica a provar fortuna, i quan tornarem, si ens ha anat bé, us convencereu de què som molt vius.

Per fi recomanem que, si n'hi ha algun de viu en aquest vostre món de morts, cal que vigili que no el matin.

No signem perquè en aquest nostre regnat no es coneix la tinta.

JOAN D'ALIÓ

Cementiri Nou, 1-11-28.

OFRENA A LA MORT

(Pintura de Böcklin.)

LA DECADENCIA DE DON JOAN

—Ja no faig patxoca. M'hauré de fer futbolista.

Epitafis

DEL POLITIC

Creu que seu al Congrés i s'ha dormit
oïnt d'un senador un discursàs.
S'hi posa bé i, al del costat, ha dit:
"Així que acabi ja m'avisaràs."

DE L'AVAR

Tota la vida fou un "agarrat".
Morint-se féu la seva millor cosa,
i ara camina per l'eternitat
duent la boca oberta i la mà closa.

DEL PALETA

Vingué amb el nivell i la paleta;
vingué passant cinrent tot el camí,
i deia: "Ara, almenys, tindrè caseta
Aquesta sí que serà per a mi!"

DE L'EMBRIAC

Tota la vida que va anar de tort.
S'embriagava per a oblidar fatigues,
i, acostumat a dormí amb mil amigues,
un dia, embriac, es va dormí amb la Mort.

DEL COIX

A mitja vida posà un peu ací.
Tothom, en veure'l, deia: "Es esguerrat. pobret!"
i, cansat d'anar tort, es va morí
per a retrobà el peu i anar dret.

Balada dels naufrags

Curullada per la pesca,
sota la ratxa del vent,
la barca torna a la platja
partint l'estela d'argent.

La barca resta cansada
i ara es bressa en el repòs,
arran mateix de les orles
amb un deix majestuos.

Li han posat la xarxa negra
penjada de dalt del pal.
La barca sembla una vídua
que sortís del funeral.

Rumbeja tota endolada
amb un greu posat mansoi,
com si esperés el cadàver,
per transportar, d'un heroi...

Deixeu que emprengui la ruta
vers l'amplària de la mar;
els dofins seguint el rastre,
quin daler i quin botar!

Tots els morts que ha engolit l'aigua
amb guerres i temporals,
emergiran fonedissos,
erts i pàl·lids i espectrals.

Reis i prínceps i pirates,
dones de blanca beutat,
formaran per sobre l'aigua
com una altra humanitat.

Sola la barca, guiada
per la força del destí,
pressentirà una mar morta,
vers un horitzó sens fi.

Serà la mar enllunada,
nit de plata eternament,
sense un xiscle de gavina,
ni una onada, ni un rompent.

Visió encantada d'un somni,
en un reialme spectral,
fos en la planúria grisa
d'una quietud eternal.

En ell passaran els segles,
prop la barca silenciosa,
i els naufrags sempre flotant
sots la lluna agonitzant.

sense nit i sense dia,
sense joia ni doló,
sense esperà una mort dolça,
ni un jorn de resurrecció,

mig enterrats, a flor d'aigua,
lívids, de cara a l'espai,
servaran sa lleu presència,
muda per no fondre's mai...

FRANCESC ROSSETTI

TURISTES

—Mister urbano. Haber visitado dos cementerios, e nos falta ver el de la Plaza de Cataluña.

In memoriam

Tots els anys, el senyor Feliu, vidu de la senyora Marieta, anava el dia dels morts al cementiri a portar-li una corona.

En vida, si bé havien estat protectors dels fabricants de vaixella — ben escatit, la culpa potser era de la sogra — en mort li perdonava tot i fins la trobava a mancar.

El que no s'explicava el senyor Feliu, i aquest any estava disposat a posar-ho en clar, era el present que dos anys seguits trobava al nínxol de la que havia estat la seva

dona. Si n'havia fet de suposicions!... Tantes, que fins havia arribat a dubtar de la seva fidelitat.

Cada vegada que hi pensava—i sovintejava—, aquella corona era com una goteta d'argent viu ballant-li per dintre el cap amb desficiós agulloneig martiritzador.

Decidit a sortir de dubtes, es llevà de matinet i, quan encara ningú no havia entrat al cementiri, el senyor Feliu ja estava a l'aguait. Res de nou veié durant el matí. A les dues de la tarda, quan escassejava més l'animació al recinte dels morts, un home de mitja edat es parà davant del nínxol, deixant-li una corona

Ràpid, el senyor Feliu s'hi acostà interrogador.

—S'equivoca, senyor — li digué aturant-lo —, aquí hi reposen les despulles de la meua dona.

—Ja ho sé — respongué sense immutar-se, i amb veu sentimental afegí: — Plorem-la ambdós pobre Marieta!, era una santa, una ànima bondadosa... — i seguí fent el panegíric de les virtuts de la morta.

—Bé, però qui és vostè? — li preguntà perplex el senyor Feliu.

—Un home que sap agrair els molts favors rebuts de la morta.

I recomençà amb tanta vehemència i emoció el panegíric que el pobre favoregut per Capricorni, eternit, acabà plorant.

* * *

Un moment després, al nínxol hi havia dues corones, i el senyor Feliu, en retornar a casa, hi anava alleugerit de la goteta d'argent viu que tant l'havia martiritzat.

PONCELL

Les dues corones

(DIALEG IMAGINARI)

(*La corona vella, feta un pengim-penjam, ha romàs davant d'una llosa austera, senyorial, en mig de dos àngels que, agenollats, feien companyia a un retrat descolorit, en el qual s'hi endavina el rostre rialler d'un home. La corona nova és esplèndida. Crisantems exageradament esbadellats, de cara recent esbandida. Aquesta corona lluu el vestit de festa major. Porta una gran llaçada amb unes lletres que diuen: "A mi inolvidable esposo".*)

La corona vella (de terra estant).—Vaja una manera de treure'm! Em podries tractar millor.

La corona nova (amb certa presumpció).—¿No veus que em desmereix la teua presència?

La corona vella.—A veure si t'agradarà que a tu t'hi tractin d'aquesta manera!

La corona nova.—Ai, filla! Igual faran. Nosaltres, els crisantems, no hem nascut més que per ésser acariciats una estona. Les nostres germanes, les altres flors, tenen més sort. Podran, al fi, anar a raure a la brossa, però abans han sentit bategar el cor en algun pit d'una xamosa nina. Altres han presidit taules on l'alegria ha regnat o la disbauxa, i fins de moltes se sap que, mortes i tot, el seu cadàver reposa entre les fulles d'un llibre, on dorm la inspiració de l'home que l'ha creat... A vegades, el llibre, no ho és de poesia; mes la flor serva l'òscul de l'amada...

La corona vella.—¿I creus que és a tu a qui besen els llavis de l'amada? Tu ets el símbol, el record...

La corona nova.—¿I quan són els pensaments els qui per mèrit propi el gaudeixen aquest privilegi?

La corona vella.—Ét torno a dir que no me'l mereixo aquest tracte. Has d'ésser humil. Ja veig que no ho seràs com jo. Jo he resistit un any. El vent m'ha volgut arre-bassar i he lluitat sense deixar-me vèncer. En la quietud de la nit, com senyals esfereïdors que m'han emplenat d'esglai, la claror dels llampecs m'ha fet estremir tota.. I ha seguit el rondinar del tro feréstec, mateix que prevenint-me d'un perill: el seu reny era talment una amenaça.

La corona nova.—Parles de les desavantatges. ¿Com no cantes també les excel·lències de la Natura? El sol, per exemple...

La corona vella.—Es el més implacable enemic. Guaita com èstic. Aquests branquillons són la seva destructora obra. Penses, potser, resistir-ho tot això?

La corona nova.—Quin remei em queda!

La corona vella. I per què?, pregunto. ¿Com t'ho pagaran? Si ací venim per encobrir. Les corones som la rutina, el deure, el què diran, la tradició, el sortir del pas... No som l'amor ni el record. Som les veritables flors d'un dia. Es un dia només en què se'ns cotitza, se'ns masega i se'ns posa a l'altar de la presumpció. A l'endemà ningú no es recorda de nosaltres.

(Després d'un silenci.)

Qui t'ha portat ací que no n'he fet esment? ¿T'hi ha dut una dona jove, endolada d'ulls tristos, veritat?

La corona nova.—No. M'hi ha dut una dona jove que vestia un trajo suau, vaporós... Els seus ulls eren alegres. Li reien els ulls i els llavis. Esdevenia satisfeta de com em col·locava aquell home jove que l'acompanyava.

La corona vella.—Veus? Això és Tots Sants. Així són la majoria dels qui ens adquireixen per a quedar bé amb la família. Es la vida...

La corona nova.—Es la mort, millor diràs: la mort que, malgrat pintar-la tan sinistra, no infon respecte. La mort és burlada.

La corona vella.—També ells moriran i en seran objecte de la burla, de la farsa...

La corona nova.—I mentrestant, nosaltres, símbol de la Bellesa, vindrem ací a emparar la hipocresia.

(*Uns instants. La corona nova s'adona de què en un nínxol proper hi ha un humil ramell de flors blanques.*)

Guaita que altives i vanitoses aquelles flors blanques... De què presumen? Si de tan escarransides estranyo com ningú les ha comprades.

La corona vella.—No te'n burlis... Són d'una mare. Es la segona vegada que ve en poc temps. Se li va morir una filleta i la recorda sempre. Si la veiessis, pobra dona, t'enterniries. S'agenolla, prega, plora i s'acomia, cridant-la pel nom, de la nineta que d'aquest retrat estant la contempla amb un somriure a flor de llavi...

La corona nova.—Oh, si jo pogués anar-hi!

La corona vella.—No podràs. Ho he provat endebades. Si el vent fos generós com nosaltres, les flors, jo t'asseguro que cada any, una per una, totes les corones encobridores de les vanitats del món, li aniríem a fer companyia a l'àngel que reposa...

AGUSTÍ COLLADO

TELLO FANLAIDE

ROMEA

Salvador Vilaregut és un escriptor que ens mereix tota mena de respecte i simpatia. Ell, que podria com tants altres, dedicar-se a escriure obres originals — n'hi coneixem dues dignes de record i d'estima: "La nit dels reis" i "L'a-riversari" — ha preferit dedicar-se a la traducció.

Vilaregut és un traductor fidel i artista. I ha tingut sempre bona cura en les traduccions. Si no recordem malament a Vilaregut es deu l'aportació de "La campana submergida", d'Hauptmann; "La victòria dels filisteus" i "Els hipòcrites", d'Henry Arthur Jones; "La llàntia de l'odi", de D'Annunzio.

Ara ens presenta Shakespeare. Bona labor la de Salvador Vilaregut com a traductor!

A Shakespeare ens el presenta, no en una traducció, sinó en una adaptació. Nosaltres no som enemics de les adaptacions quan aquestes són fetes amb respecte i devoció. El que ja no ens sembla tan bé, per exemple, és veure un "Hamlet" vestit al dia, malgrat comprendre la intenció de l'adaptador: el de fer comprendre, a través dels temps, la immortalitat de l'obra. Però les obres tenen un valor de temps, precisament un color d'època.

Salvador Vilaregut ha canviat el lloc, per fer l'obra més accessible a l'espectador però no ha canviat, almenys radicalment, l'època.

La comèdia original, com moltes altres de Shakespeare, està inspirada en "Il Peccorone", una antiga crònica de Sir Giovanni Fiorentino. Així té un aire lleument italianitzat. Aquest aire italianitzat Salvador Vilaregut l'ha convertit en barceloní. I ho ha fet amb gran encert.

"La novícia de Santa Clara" és una comèdia plena d'emoció i de gràcia que el públic escoltà amb gust i aplaudí amb entusiasme.

EL TOREIG I EL FUTBOL

—Fas pudor de mort.

—Per què?

—Sí, home! Perquè el futbol ha mort el toreig.

Molt bé les decoracions de Joan Morales.

I molt bé la interpretació en general. Però, sobre tots, Maria Vila, Pius Daví i Alexandre Nolla.

NOVETATS

Dues estrenes. "Els aprensius" de Prudenci Bertrana, i "Les llàgrimes d'Angelina", de J. M. de Sagarra. De "Les llàgrimes d'Angelina" ja en parlarem la propera setmana. Ara dediquem unes breus paraules a "Els aprensius", de Bertrana.

Breus, perquè no mereix altra cosa. I consti que ho sentim. Nosaltres voldríem — perquè som generosos — un gran èxit per al senyor Bertrana. Però no podem veure satisfet el nostre desig. El senyor Bertrana no és un autor dramàtic.

"Els aprensius" és una comedieta pobra sense importància, el que els actors en diuen "una peça". Broma grassa, poc enginy.

POLIORAMA

Joan González Olmedilla i Faustí Nadal han escrit una comèdia, "Vida loca", que ha estrenat l'intelligent actor Soler Mary.

"Vida loca" és una comèdia interessant, forta, vibrant.

APOL

Sembla que aquesta setmana s'estrena "El aguilon", la nova sarsuela del mestre Zamacois, amb llibre de Lluís Capdevila i Pere Puche.

L'estrena ha despertat un gran interès.

Als altres teatres, ja se sap: "Tenorios".

BOB

Els "esquellots" d'avui tindran un regust macàbric com ara els panellots, que els castellans en diuen "huesos de muerto".

Hi ha qui espera morir-se per tal d'adquirir una personalitat que de viu ningú no li va reconèixer. És la personalitat que concedeix fàcilment la lletra de motllo baldament sigui ficada dintre l'orla endolada d'una esquela mortuòria. Vet ací el secret de què "La Vanguardia" tingui tantes subscripcions.

Si és veritat com sembla, que la suprema aspiració de l'home és reposar, resultarà que tots els morts són uns "vius".

Un amic nostre que tenia poca feina i pocs diners, cada dia el primer que feia era comprar "La Vanguardia" i triar l'enterrament que li semblava més luxós perquè el passegessin en cotxe sense costar-li un ral.

Ultra això, deia que els enterraments eren la diversió més distreta del món, car no sols resultava agradable passejar de franc, sinó que a cada cotxe de l'acompanyament s'hi feia petar la xerrada com si fos una tertúlia. Les millors ocurrencies i els contes verds més graciosos els havia oït anant darrera d'un mort, i moltes vegades, si es plegava d'hora, es segella-

ven les noves amistats al voltant d'una taula de cabaret damunt la qual s'hi estenia el cadàver del finat, per fer-li una mena d'autòpsia moral que resultava divertidíssima.

Per això nosaltres voldríem morir-nos d'incògnit.

Quan hom pensa que les corones tenen la mateixa forma dels tortells, no pot resistir la temptació de comparar la Rambla de les Flors, el dia de Tots Sants, amb el Forn de Sant Jaume.

Sobretot, veient que els compradors porten l'ofrena mortuòria amb el mateix orgull que exhibeixen els "postres" cada diumenge al matí.

Hi ha qui té enveja dels gats per allò de les set vides que hom els suposa, sense pensar que nosaltres en tenim moltes més.

Abans de morir-nos del tot hem donat proves d'una supervitalitat que cap més altre animal de la creació pot disfrutar.

Unes vegades ens hem mort de riure, altres d'espant, altres de cansament, altres de tristot, altres de fam, altres de son, etc., etc.

L'únic que els manca a les morts provisionals que tan sovint anomenem són les cerimònies fúnebres corresponents.

¿Per què tenim aquest afany d'enganyar-nos els uns als altres fingint gran sentiment davant d'un mort?

Si era ric i deixa diners, ningú no negarà que la família en té una gran alegria; si era pobre, en treure's una nosa del davant, més aviat n'hi ha per estar contents que per altra cosa...

Crejem, però, que qui manté el caliu sentimental són les empreses de Pompes Fúnebres.

Els vestits de dol, estem segurs que els va inventar la primera dona rossa que es va quedar vídua.

Els hi escau tant el negre rigorós a les que tenen el cabell daurat.

La lectura d'un testament sol ésser més interessant que la de qualsevol comèdia.

Per més que eixamplin els cementiris i que en facin de nous es veu que no n'hi ha prou per a encabir-hi tots els morts.

Del contrari, no n'hi haurien que es passegessin pel carrer.

El dia del Judici Final, quan ressuscitem tots plegats, els únics que podran recuperar la seva personalitat i ésser reconeguts per tothom, seran els soldats de la guerra europea i els aviadors morts per accident, car tots portaran encara la plaqueta d'identificació lligada al turmell de la mà.

¿Sabeu en què es coneix que el Cementiri Nou ha estat projectat i construït pel nostre senyor Esteve?

En què sembla una perllongació de Sant Gervasi i de la Bonanova.

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona
TELEFON 18692

El llibre del dia

Barcelona, cor de Catalunya

Per LLUIS CAPDEVILA

Un volum de més de 200 planes, pessetes 4

Don Juan Tenorio

Por D. JOSÉ ZORRILLA

PESETAS 1'50

El Nuevo Tenorio

Por JOAQUÍN M.ª BARTRINA
y ROSENDO ARÚS

PESETAS 2'40

Demà, dissab e,

COMPREU

La Campana de Gràcia

Número dedicat

ALS MORTS

La setmana que ve es
posarà a la venda el
primer volum de la nova

Collecció d'obres selectes

E. Murger

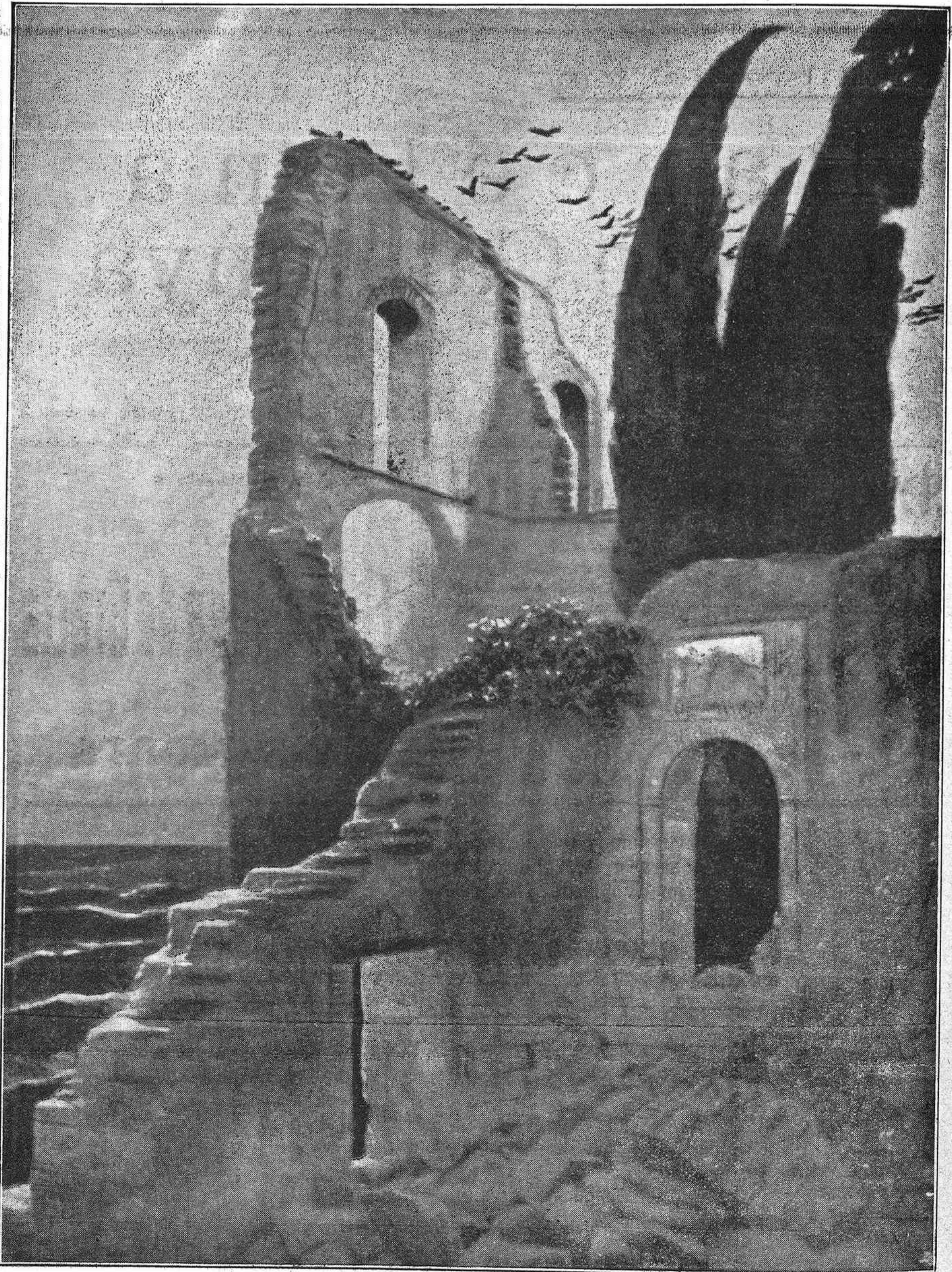
**ESCENES DE LA
VIDA BOHEMIA**

Traducció d'ENRIC LLUELLES
Pròleg de SANTIAGO RUSIÑOL

PREU:

PESETES 2'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorga rebaixes.

CEMENTIRI VORA EL MAR

(De Böcklin.)